

Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium etických hodnôt na Katedre systematickej teológie

Marek Petro

V šiestom týždni zimného semestra 2024/2025 sa na Katedre systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove konalo záverečné vedecké kolokvium *Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti*. Kolokvium bolo realizované v rámci ukončenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022, zamerané najmä na predstavenie a propagáciu výstupov tohto projektu. Zároveň sa stalo sprievodným podujatím Týždňa vedy a techniky 2024 na Slovensku.

Katedra systematickej teológie GTF bola dňa 30. októbra 2024 organizátorkou záverečného vedeckého kolokvia s medzinárodnou účasťou na tému *Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti*. Kolokvium bolo realizované v rámci ukončenia riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 pod rovnomenným názvom a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky 2024 na Slovensku. Spoluorganizátormi boli zahraničné inštitúcie, ktoré sú členmi medzinárodnej spolupráce tohto grantu a z ktorých dvaja reprezentanti vystúpili na predmetnom kolokviu.

O prednášky pozvaných renomovaných hostí z Poľska i domáceho akademického prostredia mali záujem pedagógovia, vedeckí pracovníci a v neposlednom rade i študenti. Po úvodnom privítaní prítomných prof. ThDr. Markom Petrom, PhD., hlavným riešiteľom projektu, konferenciu otvoril vladyka ThDr. Jonáš Maxim, PhD., arcibiskup metropolita a Veľký kancelár GTF. Po ňom vystúpil a účastníkov pozdravil dekan GTF doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

V plenárnom konaní vystúpili poľskí hostia. Ako prvý dr hab. Michał Wyrostkiewicz, prof. KUL, z Katolíckeho Uniwersytetu Lubelskiego JP II v Lubline. V prednáške *Úloha médií v sociálnom rozvoji* priblížil poslucháčom, ako média dokážu pravdivo informovať, ale i klamať a najmä manipulovať. Z jeho slov vyberáme: »Médiá zohrávajú zásadnú úlohu v sociálnom rozvoji tým, že sprostredkujú informácie, ovplyvňujú verejnú mienku a formujú hodnoty. Relevantné etické hodnoty, ako pravdivosť, zodpovednosť a rešpekt k jednotlivcovi, sú pre ich činnosť nevyhnutné, pretože zabezpečujú objektívne a spravodlivé informovanie verejnosti. Pri zameraní na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti médiá môžu podporovať dialóg a vzájomné porozumenie medzi rôznymi skupinami, čím prispievajú k spoločenskej súdržnosti. Dodržiavanie etických zásad v médiách nielen posilňuje dôveru verejnosti, ale aj prispieva k vytváraniu spravodlivejšej a stabilnejšej spoločnosti. Takto sa médiá stávajú dôležitým nástrojom udržateľného rozvoja.«

V poradí druhý rečník z Poľska, dr Wojciech Iwanicki, PhD. predstavil tému *Sviatosťné manželstvo ako faktor podpory sociálneho rozvoja*. Z jeho prednášky vyberáme pár myšlienok: »V kontexte spoločenského rozvoja a jeho udržateľnosti sú relevantné etické hodnoty kľúčové, pretože poskytujú morálne základy pre spravodlivý a inkluzívny rozvoj komunity. Sviatosťné manželstvo má v tejto súvislosti osobitný význam. Je to jedinečný zväzok založený na kresťanskej viere a láske, ktorý podporuje trvalé a nerozlučiteľné spoločenstvo medzi manželmi. Z teologického hľadiska takéto manželstvo obohacuje nielen manželov samotných,

ale aj širšiu spoločnosť, pretože posilňuje hodnoty ako vernosť, oddanosť a zodpovednosť. Sviatostné manželstvo sa tak stáva pilierom nielen individuálneho naplnenia, ale aj udržateľného rozvoja spoločnosti.«

Prof. ThDr. Marek Petro, PhD., hlavný riešiteľ projektu vo svojom vstupe *Predstavenie parciálnych výstupov projektu* prezentoval jednotlivé partitívne výstupy, ktoré vzišli počas celého riešenia projektu (r. 2022 – 2024). Ide o konferenčné výstupy (vedecké prednášky), www textové postery a publikačné výstupy. Zdôraznil, že ide o rozsiahly vedecký projekt týkajúci sa etických hodnôt a ich úlohy v spoločenskom rozvoji, realizovaný v spolupráci medzi viacerými univerzitami a inštitúciami v strednej Európe. Projekt sa zameriava na rozvoj a analýzu etických hodnôt z rôznych perspektív, vrátane morálnej teológie, kresťanskej etiky, sociálnych a antropologických vplyvov, ako aj aktuálnych výziev spojených s technológiou, umelou inteligenciou, globalizáciou a profesijným vzdelávaním. Prezentoval niektoré z hlavných bodov, ktoré boli obsahom riešeného projektu: *Ludská dôstojnosť a morálka* – téma zdôrazňuje význam ľudskej dôstojnosti a slobody spojené so zodpovednosťou. *Filozofické aspekty etiky* – prinášajú pohľad na staroveké koncepcie cnosti a spravodlivosti. *Etické výzvy modernej spoločnosti* – téza upozorňuje na potrebu etických noriem, ktoré pomáhajú zachovať morálnu povinnosť konať dobro. *Právne a etické súvislosti* – skúmajú, ako môže právo regulovať spoločnosť a pomáhať predchádzať negatívnym sociálnym javom. *Otvorenosť voči dialógu* – skúma interakciu medzi filozofiou LGBT a katolíckou teológiou tela Jána Pavla II., podporujúc rešpekt a objektivitu. *Pozitívne civilizačné hodnoty* – analyzujú stav civilizačných hodnôt a ich význam pre rozvoj spoločnosti. *Rozvoj etických hodnôt v profesijnom kontexte* – téma rozpracováva etiku cností v profesijnom vzdelávaní rôznych profesií. Záverom Petro konštatoval, že projekt nielen spojil odborníkov z rôznych interdisciplinárnych odborov a náboženských konfesií ale zároveň sa snažil nájsť praktické aplikácie etických zásad v modernom kontexte, čím prispieva k intelektuálnemu a morálnemu rozvoju spoločnosti.

Doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD., riešiteľ projektu, vo svojom vstupe *Predstavenie záverečného výstupu projektu* prezentoval vysokoškolskú učebnicu *Relevantné etické hodnoty so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti*, ktorá je finálnym výstupom projektu a je nosným základom pre štúdium v humanitných, spoločenských, ale aj prírodných vedách. Paločko zdôraznil, že vysvetlenie existencie etiky sa opiera o viacero teórií, ktoré vnímajú etiku ako produkt spoločnosti, evolučný altruistický inštinkt či recipročné správanie, no trpia nedostatočnou etickou záväznosťou. Záväzná etika musí mať dostatočný dôvod, ktorý materiálny svet neposkytuje, preto je potrebné skúmať metafyzické javy pomocou princípu sporu a vylúčenia tretej možnosti. Takto je dokázaná existencia Prvej príčiny. Táto Prvá príčina, majúca vlastnosti ako nemateriálnosť, jedinečnosť, dobro a dokonalosť, vyžaduje vzájomné dávanie dobra medzi ľuďmi, čo tvorí základ etickej záväznosti. Objektívna etika je teda kľúčová pre harmonické vzťahy a prosperitu spoločnosti a nachádza špecifické aplikácie vo všetkých vedných, spoločenských, humanitných, prírodovedných i ostatných oblastiach, čím podporuje udržateľný rozvoj spoločnosti.

V záverečnej diskusii prezentéri kolokvia zodpovedali na otázky plynúce z publika. Záverom je náležité poďakovať všetkým participantom z domáceho i zahraničného prostredia, za ich agilnú prácu na riešení projektu, čím prispeli k celkovej analýze etických hodnôt a ich dosahu na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti.

Autor fotografií Mgr. Drahomíra Longauerová, PhD.